

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000007

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 10-01-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іванчук Сабіна Айдинівна

2. Sabina A. Ivanchuk

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 13.00.04

Назва наукової спеціальності: Теорія і методика професійної освіти

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Шифр наукової спеціальності: 13.00.08

Назва наукової спеціальності: Дошкільна педагогіка

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 19-01-2024

Спеціальність за освітою: Дошкільна освіта

Місце роботи здобувача: Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"

Код за ЄДРПОУ: 38177113

Місцезнаходження: Вул. Генерала Батюка, будинок 19, Слов'янськ, Краматорський р-н., 84116, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 12.112.01

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"

Код за ЄДРПОУ: 38177113

Місцезнаходження: Вул. Генерала Батюка, будинок 19, Слов'янськ, Краматорський р-н., 84116, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Державний вищий навчальний заклад "Донбаський державний педагогічний університет"

Код за ЄДРПОУ: 38177113

Місцезнаходження: Вул. Генерала Батюка, будинок 19, Слов'янськ, Краматорський р-н., 84116, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.23.09, 14.35.07

Тема дисертації:

1. Теорія та практика професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку
2. Theory and practice of vocational training of future educators for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of the preschool age

Реферат:

1. У дисертації представлено результати теоретичного узагальнення та авторського наукового вирішення проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку, що полягає у розробці, обґрунтуванні й експериментальній перевірці в освітньому процесі вищої ефективності системи професійної підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти до означеного сегменту професійної діяльності. Надано трактування основним дефініціям дослідження; систематизовано та проаналізовано джерельну базу вітчизняних та зарубіжних дослідників. Встановлено, що за сферами вияву екологічно доцільна поведінка становить інтегральну єдність трьох концептів: внутрішнього, яке детермінує змістово-сміслову наповнення двох наступних концептів;

зовнішнього та діяльнісного. Здійснено дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку у педагогічному закладі вищої освіти в українському та зарубіжному науково-практичному доробку за відповідним алгоритмом (цільова, змістова, процесуально-діяльнісна та результативно-оцінна складові). Досліджено відповідні методологічні підходи (системний, синергетичний, особистісно-діяльнісний, аксіологічний, культурологічний, компетентнісний, середовищний і технологічний); принципи (загальнопедагогічні – цілеспрямованості, гуманізації, екологізації, системності, науковості, безперервності, інтегративності, варіативності та гнучкості, інноваційності, принцип практичного спрямування; специфічні – принцип етичної та естетично-емоційної вимірності, діалогізації освітньої взаємодії, урахування краєзнавчого та регіонального компонентів, принцип прямування від професійних очікувань до успіхів і досягнень усіх майбутніх фахівців дошкільної освіти в окресленому аспекті еколого-педагогічної діяльності) та методи навчання (діалогового, проектного, інтерактивного, емапуермент-педагогіки): діалог, дискусія, проектування, презентації, «круглий стіл», інтерактивні вправи, «ажурна пилка», «мозковий штурм», есе, педагогічні ситуації, навчально-дослідницькі і творчі завдання, наочно-практичні методи (розробка екобуків, екологічних прописів, екоінфобуклетів, вімельбух тощо). Визначено та схарактеризовано сутність педагогічних умов професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку. Змодельовано систему професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку, що складається з відповідних блоків (концептуально-цільовий, змістово-технологічний (мотиваційно-орієнтаційний, пізнавально-діяльнісний та екологічно активний етап), оцінювально-результативний), компонентів (аксіологічний, когнітивний, поведінковий, особистісний) та критеріях (ціннісно-мотиваційний, інформаційно-знанневий, діяльнісно-практичний, рефлексивно-оцінний). Схарактеризовано перспективні напрями для формування екологічно доцільної поведінки дошкільників здобувачів рівня вищої освіти магістр, формування їхнього екологічно безпечного способу життя, професійно-творчого потенціалу у здійсненні майбутньої педагогічної діяльності з розв'язання проблеми виховання екологічної особистості. Ключові слова: екоцентрична парадигма, сталий розвиток суспільства, екологічна освіта, екологічно доцільна поведінка, екологічно доцільна поведінка дітей дошкільного віку, готовність до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку, професійна підготовка майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку, система професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку.

2. The thesis presents the results of a theoretical generalization and the author's scientific solution to the problem of vocational training of future educators for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of the preschool age, which consists of the development, substantiation, and experimental verification of the efficiency of the system of vocational training of applicants of the first (Bachelor's) level of higher education to the specified segment of professional activity in the educational process of the institution of higher education. The interpretation of the main definitions of the research study is given; the source base of domestic and foreign researchers is systematized and analysed. It has been established that according to the spheres of manifestation, ecologically appropriate behaviour constitutes an integral unity of three concepts: the internal one, which determines the content-meaning of the following two concepts; the external and operational ones. The study of the problem of vocational training of future educators for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of the preschool age in a pedagogical institution of higher education in Ukrainian and foreign scientific and practical development has been carried out according to the appropriate algorithm (target, content, process-activity, and result-evaluation components). The corresponding methodological approaches (systemic, synergetic, personal-activity, axiological, culturological, competence-based, environmental and technological) have been studied; the principles (general pedagogical – of purposefulness, humanization, ecologization, consistency, scientific character, continuity, integrativity, variability and flexibility, innovation, the principle of practical sense; the specific principles – the principle of ethical and aesthetic-emotional measurability, the dialogization of educational interaction, taking into account local history and regional components, the principle of directing from

vocational expectations to the successes and achievements of all future specialists in preschool education in the designated aspect of ecological and pedagogical activities) and teaching methods (dialogue, project, interactive, empowerment pedagogy): dialogue, discussion, designing, presentation, “round table”, interactive exercises, “openwork saw”, “brainstorming”, essay, pedagogical situations, educational-research and creative tasks, visual and practical methods (development of ecobooks, ecological copybooks, ecoinfobooklets, wimmelbooks, etc.). The essence of the pedagogical conditions of vocational training of future educators for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of the preschool age is defined and characterized. The system of vocational training of future educators for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of the preschool age, consisting of the appropriate blocks (conceptual-target, content-technological (motivational-orientational, cognitive-active and ecologically active stage), evaluation-resultative)), components (axiological, cognitive, behavioural, personality) and criteria (value-motivational, informational-knowledge, activity-practical, reflective-evaluative). The prospective directions for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of the preschool age of applicants for the second (Master’s) level of higher education, the formation of their ecologically safe lifestyle, professional and creative potential in the implementation of future pedagogical activities to solve the problem of educating an ecological personality are characterized. Keywords: ecocentric paradigm, sustainable development of society, ecological education, ecologically appropriate behaviour, ecologically appropriate behaviour of children of preschool age, readiness for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of preschool age, vocational training of future educators for the formation of ecologically appropriate behaviour of children of preschool age, system of vocational training of future educators to formation of ecologically appropriate behaviour of children of preschool age.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Іванчук С. А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку: монографія. Дніпро : Вид-во ЛІРА, 2022. 466 с.
- Іванчук С. А. Технологія розвитку професійної компетентності вихователів дошкільних закладів засобами тренінгу. Educational Processes Management: Development in Reform Context: monograph / Ed. : Olena Tryfonova, Sławomir Śliwa. Opole : The Academy of Management and Administration in Opole, 2021. P. 250–259. URL : https://www.wszia.opole.pl/wp-content/uploads/2020/05/6_2021.pdf
- Іванчук С. А. Хрестоматія з освіти для сталого розвитку (для формування екологічно-, економічно- й соціально-доцільної поведінки дітей дошкільного віку): навч.-практ. посіб. для закл. дошк. освіти / уклад. : Сабіна Айдинівна Іванчук, Софія Сергіївна Кочнева. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 185 с.
- Іванчук С. А. Основи природознавства з методикою в схемах і таблицях: навч. посіб. / упоряд. Сабіна Айдинівна Іванчук. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2021. 67 с.
- Іванчук С. А. Країна сталого розвитку: методичні рекомендації щодо використання коректурних таблиць з освіти для сталого розвитку (для формування екологічно, економічно й соціально доцільної поведінки дітей дошкільного віку). Дніпро : Вид-во ЛІРА, 2022. 222 с., 14 с. іл.

- Іванчук С. А. Сучасні наукові дослідження базових понять екоцентричної парадигми освіти. Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. пр. Харків : Вид-во НТМТ, 2020. №1 (99). С 159–167.
- Іванчук С. А. Екологічне виховання дошкільників у контексті його актуальних дефініцій. Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах: зб. наук. пр. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. 70, т. 2. С. 54–58.
- Іванчук С. А. Проблема виховання екологічно доцільної поведінки в чинних програмах дошкільної освіти. Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки : зб. наук. пр. Бердянськ : БДПУ, 2020. Вип. 2. С. 173–182.
- Іванчук С. А. Поняття екологічно доцільної поведінки у науковому осмисленні. Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузів. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту імені Івана Франка. Дрогобич : Вид. дім «Гельветика», 2021. Вип. 35, т. 3. С.213–218.
- Іванчук С. А. Сутність поняття екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи: зб. наук. пр. Київ : Вид. дім «Гельветика», 2020. Вип. 78. С. 74–77.
- Іванчук С. А. Особливості формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки. 2021. № 1 (339), ч. II. С. 191–200.
- Іванчук С. А. Синергетичний підхід до процесу професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти : зб. наук. пр. Слов'янськ : ДДПУ, 2021. Вип. 14. (Ч. 1). С. 68–75.
- Іванчук С. А. Готовність майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку як результат фахової підготовки. Духовність особистості: методологія, теорія і практика : зб. наук. пр. Севе́родонецьк, 2021. Вип. № 3 (102). С. 123–135.
- Іванчук С. А. Закономірності та принципи професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. пр. Київ : Вид. дім «Гельветика», 2021. Вип. 84, т. 1. С. 76–80.
- Іванчук С. А. Методологічні підходи до процесу професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. Запоріжжя, 2021. № 1 (37). С. 179–185.
- Іванчук С. А. Еколого-освітнє середовище як чинник ефективності професійної підготовки майбутніх вихователів. ACTA PAEDAGOGICA VOLYNIENSES. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Л. Українки, 2022. № 1, т. 1. С. 61–66.
- Іванчук С. А. Сучасні інноваційні технології як умова професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дошкільників. Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти. : зб. наук. пр. Слов'янськ : ДДПУ, 2022. Вип. 1 (17). С. 53–62. DOI : <https://doi.org/10.31865/2414-9292.17.2022.259975> URL : <http://profped.ddpu.edu.ua/article/view/259975>
- Іванчук С. А. Партнерська взаємодія учасників освітнього процесу як умова професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дошкільників. Гуманізація навчально-виховного процесу : зб. наук. пр. Краматорськ : Друкарський дім, 2022. № 1 (101). С. 166–172.
- Іванчук С. А. Методичний супровід формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку в донецькій області (2015–2021 роки). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвуз. зб. наук. пр. молодих вчених Дрогоб. держ. пед. ун-ту імені Івана Франка. Дрогобич : Вид. дім «Гельветика», 2022. Вип. 53, т. 1. С. 319–327.
- Ivanchuk S. Preparation of Future Preschool Education Specialists for the Use of Modern Educational Technologies. International Journal of Higher Education. 2020. Vol. 9, No. 5. DOI : <http://www.sciedupress.com/journal/index.php/ijhe/article/view/18000>

- Іванчук С. А. Особливості розуміння основ культури споживання дітьми старшого дошкільного віку. Наука і освіта : наук.-практ. журн. Південноукр. нац. пед. ун-ту імені К. Д. Ушинського. 2017. № 12. С. 31–35. DOI : <http://scienceandeducation.pdpu.edu.ua/uk/articles/2017-12-doc/2017-12-st4>
- Ivanchuk S. Training future educators to develop ecological knowledge of preschool and school children. Revista Eduweb. 2023. 17(2). 126–137. DOI : <https://doi.org/10.46502/issn.1856-7576/2023.17.02.11>
- Іванчук С. А. Досвід формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку в альтернативних зарубіжних системах. The scientific heritage. 2021. Vol. 4, No. 60 (60). P. 22–25.
- Ivanchuk S. Preparing student teachers for the formation of socially significant values in preschoolers. Revista Tempos E Espaços Em Educação. 2022. Vol. 15(34). e16944.
- Ivanchuk S. Preparing Future Specialists of Preschool Education for the Development of Conscious Citizenship and Environmental Values of Students. IJCSNS. International Journal of Computer Science and Network Security. 2022. Vol. 22, No. 11. P. 279–283.
- Іванчук С. А. Особливості формування у дітей старшого дошкільного віку навичок життя, орієнтованих на сталий розвиток. Психолого-педагогічний і соціальний супровід дитинства в контексті сучасної парадигми освіти: зб. доп. Міжнар. наук.-практ. конф., м. Слов'янськ, 23–24 квіт. 2020 р. С. 104–109.
- Іванчук С. А. Виклики сталого розвитку для дорослих. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2020. №3. С. 4–8.
- Іванчук С. А. Середовищний підхід до процесу професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Молодь і наука: виклики та перспективи: зб. тез наук. конф. молодих вчених (м. Краматорськ, 16 груд. 2021 р.). Краматорськ : Дон. обл. держ. адмін., Рада молодих вчених при ДОДА, 2021. С.107–109.
- Іванчук С. А. Культурологічний підхід до процесу професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Впровадження сучасних технологій в процесі забезпечення якісної підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти: зб. наук. пр. / за заг. ред. : Л. В. Зданевич, Л. С. Пісоцької, Н. М. Миськової, Л. О. Онофрійчук. Хмельницький : ХГПА, 2021. С.124–128.
- Іванчук С. А. Спостерігай і відтворюй: як з підручних матеріалів виготовити сонечко, бабку та інших комах. Методична скарбничка вихователя. 2022. № 7. лип. URL : <https://evykhovatel.m CFR.ua/977692>
- Іванчук С. А. Технологічний підхід до процесу професійної підготовки майбутніх вихователів щодо формування екологічно доцільної поведінки у дітей дошкільного віку. Наука як універсальний інструмент розвитку : зб. тез наук. конф. молодих вчених (м. Краматорськ, 23 груд. 2022 р.). Краматорськ : Дон. обл. держ. адмін., Рада молодих вчених при ДОДА, 2022. С. 44–47.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0115U003313 0114U001251

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цветкова Ганна Георгіївна
2. Hanna H. Tsvietkova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04, 13.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Український державний університет імені Михайла Драгоманова**Код за ЄДРПОУ:** 44807628**Місцезнаходження:** вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Загородня Людмила Петрівна
2. Liudmyla P. Zahorodnia

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:** ;<https://www.webofscience.com/wos/author/record/47136606>**Повне найменування юридичної особи:** Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка**Код за ЄДРПОУ:** 02125527**Місцезнаходження:** вул. Києво-Московська, буд. 24, Глухів, Глухівський р-н., 41400, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Рейпольська Ольга Дмитрівна
2. Olha D. Reipolska

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:** ;<https://laplageemrevista.editorialaar.com/index.php/lpg1/article/view/1256>**Повне найменування юридичної особи:** Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлинського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Омельченко Світлана Олександрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Омельченко Світлана Олександрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Курінна С.М.

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна